

TILLBAKA. Nina Schmidt tillbaka på Invalidenstrasse 20 är efter att hon för första gången kunde fortsätta gå gatan in i Västberlin.

På Invalidenstrasse tog världen slut.

Åtminstone om man levde i Östberlin. Tvärs över gatan gick muren. Den som försökte ta sig över gjorde det med livet som insats.

I morgon kväll är det 20 år sedan Berlinmuren föll. 20-åriga Sarah Jasinsczak var bland de första att ta sig från öst till väst. Två dagar senare kunde 19-åriga Nina Schmidt besöka Västberlin för första gången i sitt liv.

20 år efteråt står Nina åter där hon första gången tog sig över gränsen – på Invalidenstrasse. Idag en livligt trafikerad gata. Från 1961 till 1989 en återvändsgata stängd av Berlinmuren.

– Jag minns inte hur här såg ut tidigare, säger hon och höjer rösten för att höras över trafikbullret. Området var förbjuden mark. Det fanns heller inget intressant – bara trista, livlösa gatstuppar. Inget man la på minnet.

Nina försöker hitta var muren gick, var gränskontrollens grindar och vaktorn fanns.

Men det öde stadslandskap som bredde ut sig här på murens tid är borta. Allt är nytt och renoverat. Några hundra meter bort reser sig Berlins nya, jättelika centralstation.

– Det var nog här muren gick, säger hon och pekar mot en nyanlagd promenadväg längs kanalen som utgjorde gränsen.

När Nina Schmidt tog sig över till Västberlin, hade gränsen varit öppen i två dagar. Firandet i väst pågick för fullt. Nina hamnade snabbt hemma hos ett medelålders par som ställde till med fest för henne och hennes man,

svåger och svägerska.

– Min man hade träffat på paret på en bensinstation och hjälpt kvinnan med ett trils-kande tanklock. Han blev hembjuden till dem tillsammans med sin bror och hans fru. Sedan hämtade de upp mig någonstans i stan. En jovialisk farbror och en brackig pälstant, minns Nina.

– Så här efteråt kommer jag ihåg, att jag mest var nyfiken på hur det såg ut i väst. Men jag hade ingen tanke på att lämna mitt land. Även om det var en diktatur, så var min var-

dag dräglig. Västberlinarna som bjöd på fest har jag inte kontakt med idag. Farbrorn var uppriktigt glad åt att kunna ta emot oss från öst. Tanten var nog mest nyfiken.

SENHÖSTEN 1989 rådde uppbrottsstämning i DDR. När regimen avstod från våld mot demonstrationen den 9 oktober i Leipzig förstod folk, att kommunistdiktaturen vacklade. Att man tillsammans kunde få den på fall.

Efter murens fall fanns bara en slutsats kvar för Nina.

– DDR kunde inte bestå länge till.

I Berlin finns inte mycket kvar av den stat som gick under. Spåren av muren är svåra att hitta, om man inte känner staden. Här och var markerar ett band av dubbla gatstenar i körbanor och trottoarer var den gick. Vad som var väst och vad som var öst är idag vanliga frågor från turister. Hela stadsdelar med vackra gamla hus, som på DDR-tiden lämnades att förfalla, har renoverats till nyskick. Fasader som för 20 år sedan mötte med förtvivlad dysterhet är idag som inbjudande leenden. Längs Unter den Linden sitter man åter på uteserveringar med solen silande genom lindlöven precis som en gång innan nazister, krig och kommunister härjade staden.

Sarah Jasinsczak var bland de första som begav sig över till väst kvällen den nionde november 1989. Imorgon ska hon göra om